

Způsoby propojení obou umění – literárního a výtvarného

Výtvarné umění a literatura, 6. 12. 2021

Carl Larsson Munch

Edvard

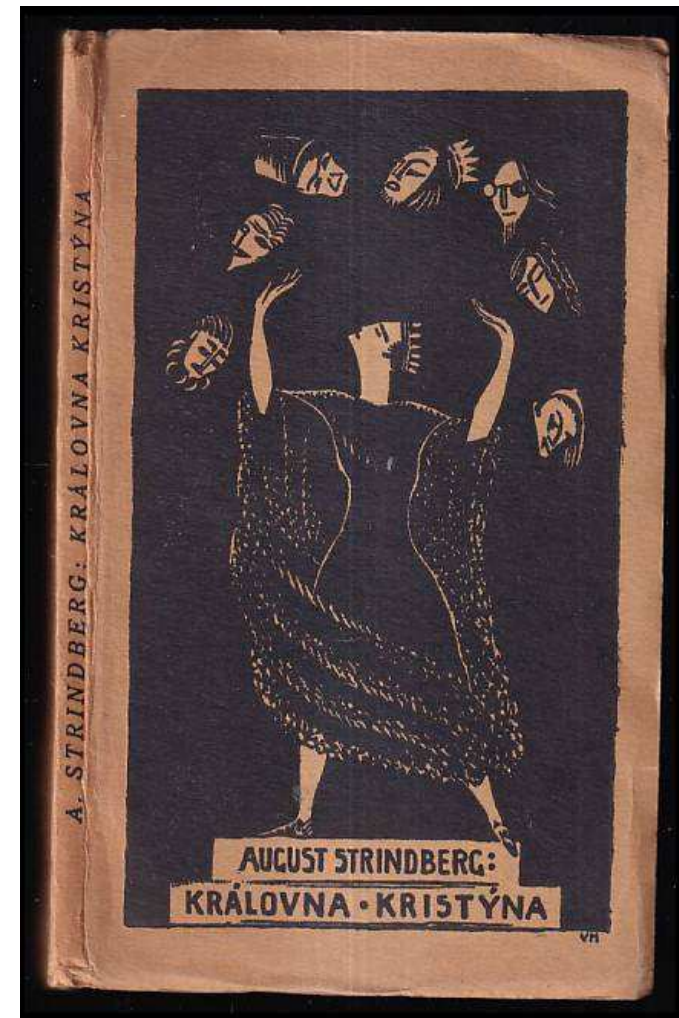
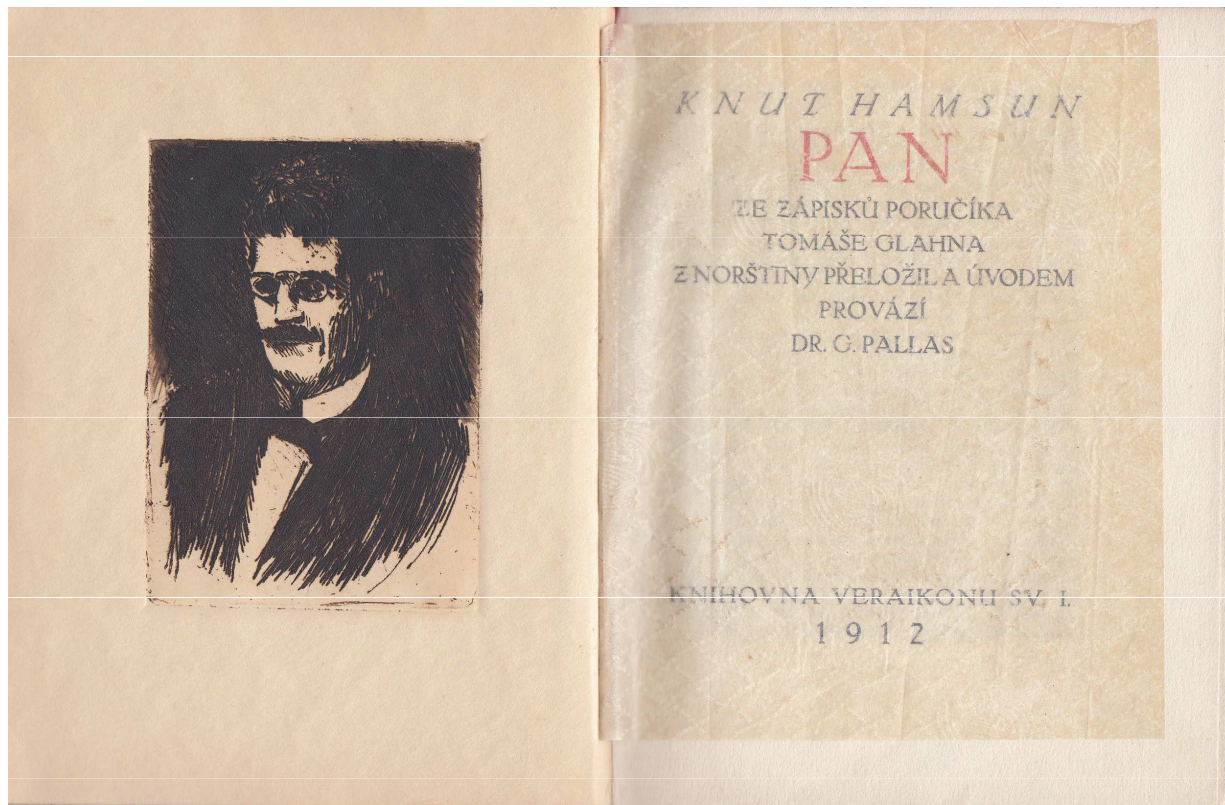
způsoby propojení

- Výtvarné zpracování
 - A/ Ilustrace
 - B/ Paratext (Gerard Genette)
-
- Literární zpracování
 - a/ Malířovy biografie
 - b/ Ekfráze

A: Miroslav Hupčtych

B: paratext

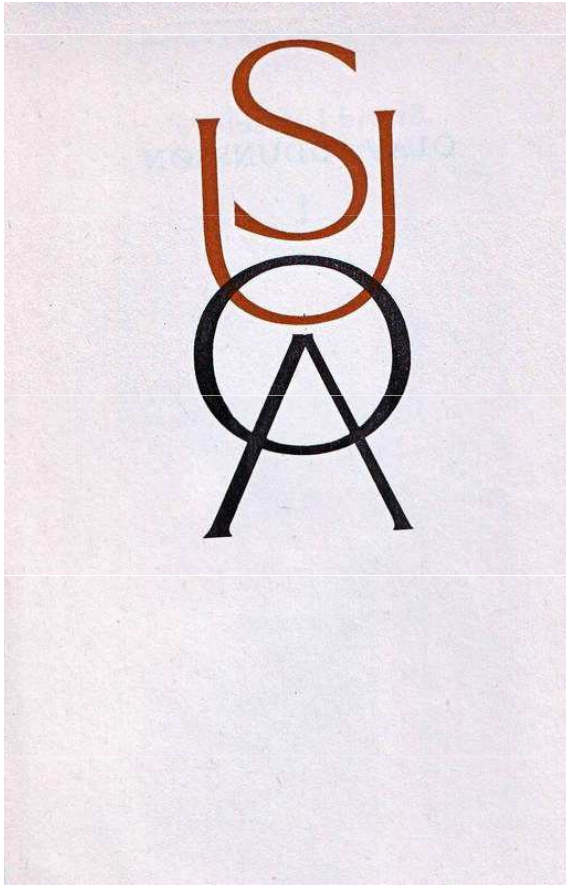

B

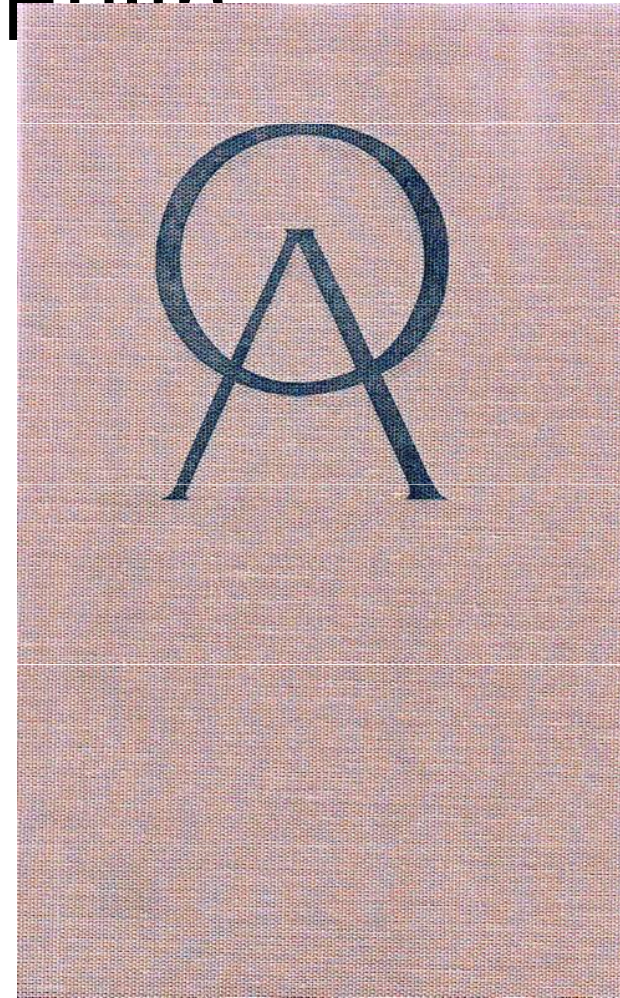
Potenciální čtenář, případně kupec knihy, se totiž pro čtení textu díla či koupi knihy rozhoduje teprve poté, co projde jakousi „chodbou“ knihy. Chodbou je zde myšlen prostor, jenž je zaplněn verbálními či neverbálními texty, které obklopují autorský text a doprovázejí každého, kdo do „vestibulu“ knihy nahlíží, vstupuje a prochází jím do nitra knihy k primárnímu textu. Zmíněné texty – vlastně průvodci – lákají a vábí potenciálního čtenáře či kupce, přesvědčují ho o rozhodnutí vstoupit až do textu (někdy pouze text v materializované podobě mít a vlastnit) a informují či poučují ho o tom, co jej čeká na konci chodby. Tímto procesem tzv. paratextualizace je pak uvedené příslušenství díla schopno usměrňovat a spoluvytvářet pozdější čtenářskou recepci, ale rovněž také ovlivňovat tzv. nákupní chování. Sekundární knižní texty jsou tedy vnímány jako důležitá součást specifické knižní komunikace, která zásadně vstupuje do celého procesu recepce nejen jako místo prvního setkání s textem, ale i jako obraz předpokládaného potenciálního čtenáře, na nějž je upřena pozornost všech složek, jež se podílejí na vzniku a realizaci knihy. Takzvané paratexty významně organizují komunikaci mezi textem a vnímatelem primárního textu.

LENKA MÜLLEROVÁ

Sigríð Undsetová: Olav Audunsson, č.
1982, grafická úprava Miroslav Fulín

AΩ

Jon FOSSE: Melancholie I a II (č. 2007)

- O malíři - Lars Hertervig (1830–1902)

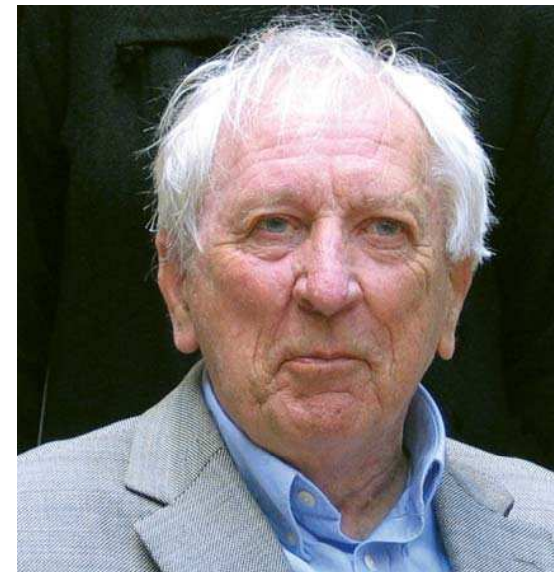
Ekfráze (někdy psáno též *ekphrasis*, z řeckého ἔκ-φρασις „popis“) je literární popis [výtvorného díla](#). Nejčastěji bývá tento pojem omezen na popis tvůrčí, který má ambice sdělit čtenáři vedle fyzického popisu obrazu či sochy i jeho účinek na diváka. Někdy je však užíván i pro čistě věcné popisy uměleckého díla. V tomto smyslu by v krajním případě zahrnoval všechny texty zabývající se výtvarným uměním, např. výtvarnou kritiku. Pojem ekfráze se v [antice](#) původně užíval v rétorice a označoval jakýkoliv podrobný popis věci, osoby či zkušenosti, již kolem pátého století^[1] se však jeho význam omezil pouze na popis uměleckého díla, a to především popis literární. Dnes nejužívanější definice je Heffernanova „verbální reprezentace vizuální reprezentace“.^[2] Mapování ekfrastických prvků v české literatuře provedla Stanislava Fedrová, její příklady nachází u [Vrchlického](#), [Zeyera](#), [Karáska ze Lvovic](#), [Jiráska](#), [Jaroslava Durycha](#) atd. Ekfrastické popisy lze vnímat jako paradoxní, protože dávají slovní výraz dílu, které mělo na adresáta původně působit bez zprostředkování jazykem.^[4] Ekfráze se neomezuje na literaturu, odezvou výtvarného díla může být například i hudební skladba; příkladem jsou [Musorgského Obrázky z výstavy](#).

TOMAS TRANSTRÖMER

- 1931 - 2015
- Básník, esejista, psycholog, překladatel
- 12 sbírek (přel. do 60 jazyků)

<https://www.youtube.com/watch?v=ApiaFYq3wZc>

- Překlad Milan Richter

Románské oblouky

V obrovském románském kostele se turisté tlačili v polotmě.
Klenba rozevírající se za klenbou, a žádný výhled.

Jen mihotající plamínky několika svíček.

Anděl bez tváře mě objal

a zašeptal křížem skrz celé mé tělo:

„Nestyď se, že jsi člověk, buď hrdý!

V tobě se donekonečna otevírá klenba za klenbou.

Nikdy tě nedokončí, a tak to i má být.“

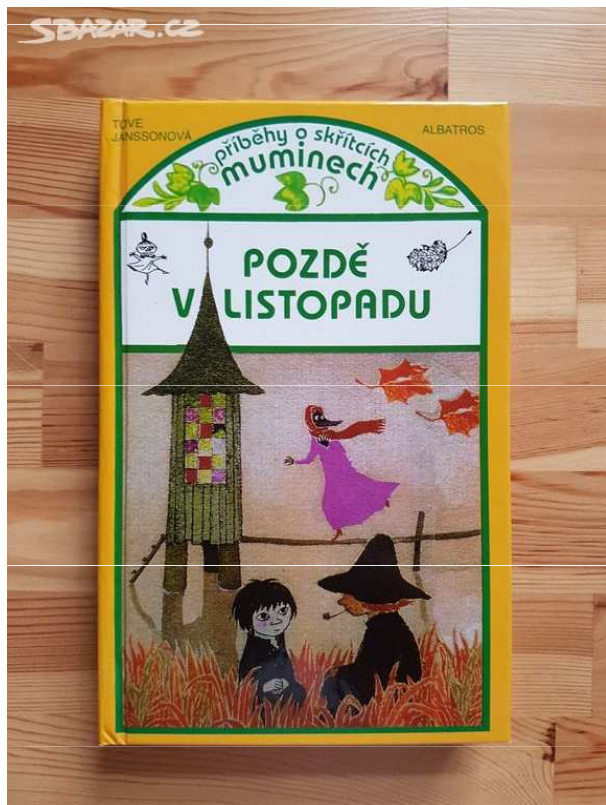
Slzami oslepený

dal jsem se vytlačit na piazzu vroucí sluncem

i s Mr. a Mrs. Jonesovými, Herr Tanakem a signorou Sabatini.

V nich všech se donekonečna otvírala klenba za klenbou.

Tove Janssonová 1914 - 2001

Tove Jansson

- <https://glasstire.com/2017/09/04/the-moral-impetus-of-tove-jansson/>
- <https://www.moomin.com/en/tove-jansson/>

Theodor KITTELSEN: Soria Moria Slott

Draumkvedet – Píseň o snu

- Středověký původ, nejasný
- Text v několika variantách zaznamenaný až v době národního obrození
- Balada o cestě do záhrobí
- Nese některé rysy, které otevírají pro období před reformací (Maria, očistec)
- Eschatologický text spřízněný s dalšími vizionářskými díly: Tundale 1192, Ackermann aus Böhmen 1300, Tkadleček 1400,

